

Η Μαρωνιτική Κοινότητα στο Παγκόσμιο Φεστιβάλ Μουσικής στην Πράγα

Συνέντευξη με τον μουσικό κ. Τώνη Σολωμού

Της Κατερίνας Χαννατζιά
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Ο μουσικός κ. Τώνης Σολωμού ξεδιπλώνει στο Κοινοτικό Βήμα τις σκέψεις και τα συναισθήματά του, περιγράφει το χωριό Αγία Μαρίνα, περιγράφει την πορεία του στη δισκογραφία καθώς και τις εμπειρίες που αποκόμισε από την πρόσφατη συμμετοχή του σε παγκόσμιο Φεστιβάλ στην Πράγα όπου και εκπροσώπησε την Μαρωνιτική κοινότητα.

Η πρώτη επαφή με τη μουσική

Γεννήθηκα στη μαρτυρική και αξέχαστη Αγία Μαρίνα Σκυλλούρας από γονείς Μαρωνίτες, το Σολωμό (το γλυκοφονόρη) και την Ελένη Αγαπίου. Από την κούνια χάιδεσαν τα αυτά μου οι φωνές τους με τα παραδοσιακά μας τραγούδια και όχι μόνο. Στην ηλικία των τριών χρόνων τα ακούσματα μου εμπλουτίστηκαν από το ραδιόφωνο που κάθε νύχτα έβαζε ο πατέρας μου, τότε το ΡΙΚ και τότε τον Μπαϊράκι (τουρκοκυπριακός ραδιοσταθμός). Το πρώτο όργανο που πήρα στα χέρια μου ήταν η φισσαρμόνικα που ανήκε στον πατέρα μου. Πιο μετά πήρα στα χέρια μου την μελότικα της αδερφής μου Μαρούλλας και στην ηλικία των επτά χρόνων έπεσε στην αντίληψη μου το μουσικό όργανο πάντζο που άνηκε στο χέρι μου Κυριάκο Τζυρκαλή (αγνοούμενος από τις 20/8/1974). Η μητέρα μου όμως προτίμησε να μελετώ παρά να παίξω μουσικά όργανα τα οποία έκρυβε. Έκτοτε έπαιρνα κομμάτι ξύλου ή σκόου-πα στα χέρια μου και υποδιόμουν δίχθεν μουζουξή (χωρίς να έχω δει ποτέ κάτι τέτοιο μπροστά μου) μέχρι τα δεκαπέντε μου χρόνια.

«Στα δεκαπέντε το πρώτο μουζουζούκι για δώδεκα λίρες»

Στα δεκαπέντε μου χρόνια και ενώ βρισκόμουν στη Θεσσαλονίκη με υποτροφία από το Υπουργείο Παιδείας, αγόρασα το πρώτο μου μουζουζούκι δώδεκα λίρες μεταχειρισμένο. Στα δεκαέξι μου μπήκα στην ορχήστρα του σχολείου μου, παίζοντας μουζουζούκι και παράλληλα τραγουδούσα. Στην ορχήστρα παίζαμε δυο μουζουζούκια (πρίμο και σεκόντο) και κάναμε ορισμένα μαθήματα σε δάσκαλο. Λόγω οικονομικών δυσκολιών όμως αναγκάστηκα να σταματήσω και έκτοτε δεν έκανα άλλα μαθήματα. Ότι έμαθα το έμαθα μόνος. Στα δεκαεφτά μου αγόρασα άλλο ένα μουζουζούκι, εκατόν είκοσι λίρες και σίγουρα καλύτερο από το πρώτο. Από το 1977 άρχισα να ασχολούμαι επαγγελματικά, αφού δημιουργήσα το πρώτο μουσικό μου σχήμα, το οποίο έπαιζε μουσική σε χοροεσπερίδες, γαμήλια δεξιώσεις και στα τουριστικά εστιατόρια.

«Τραγουδού για την Αγία Μαρίνα»

Μέσα στην προσφυγιά και ειδικά εμείς που ζούσαμε στη Λεμεσό, φαίνεται να πονούσαμε περισσότερο τα χαμένα χωριά μας λόγω απόστασης και απομάκρυνσης από τους άλλους χωριανούς. Σκεφτόμενος όλα αυτά και βλέποντας το αδιέξοδο στο Κυπριακό, αποφάσισα να δώσω λίγη παρηγοριά και φρεσκάρισμα των μνημών όλων των Μαρωνιτών για να μην ξεχάσουν τουλάχιστο τους τόπους μας. Έτσι λοιπόν το 1985 έγραψα το πρώτο μου τραγούδι 'Αγία Μαρίνα', και μετά ακολούθησαν τα άλλα τραγούδια των χωριών μας. Το 1999 μπήκα δειλά-δειλά στο στούντιο, όπου τα

δισκογράφησα και γνώρισαν μεγάλη επιτυχία. Το 2002 και μετά από τον επιτυχημένο Ύμνο του Κέδρου Αγίας Μαρίνας το 2001, δισκογράφησα τα παραδοσιακά μας τραγούδια που αγαπήθηκαν από το κοινό της Κύπρου και όχι μόνο, και τα οποία συνέτηναν στο να γίνει η κοινότητα γνωστή περισσότερο από κάθε άλλη κοινότητα στην Κύπρο. Ακούστηκαν από τηλεοράσεις για πρώτη φορά στις 15/1/2003 από την δημοφιλέστατη εκπομπή "1088", του καταξιωμένου φίλου και παρουσιαστή Κώστα Χαραλαμπίδη. Το 2004 κυκλοφόρησα το cd ο παραδοσιακός μας πλούτος 'Μαρινιώτικη Φωνή', όπου για πρώτη φορά τραγούδησα δισκογραφικά με τους γονείς μου, την 'Μαρινιώτου' και το Μαρινιώτικο γλυκό τραγούδι της Ανάστασης', που δισκογραφήθηκε για πρώτη φορά στην ιστορία του. Συμμετέχω επίσης ενεργά σε άλλα εννέα cds με άλλους Κύπριους συναδέλφους, που στα πέντε από τα εννέα cds, τραγουδώ και την 'Μαρινιώτου'.

Συμμετοχές σε Φεστιβάλ

Οι συμμετοχές μου σε φεστιβάλ είναι πάρα πολλές, αλλά αυτό που θυμάμαι περισσότερο είναι το φεστιβάλ Μειονοτήτων, που έγινε για πρώτη φορά με πρωτοβουλία του τότε Προεδρικού Επιτρόπου των μειονοτήτων, κ. Μανώλη Χριστοφίδη, στο κλειστό στάδιο 'Ελευθερία' και με την στήριξη όλων των Εκπροσώπων των κοινοτή-

των της Κύπρου και φυσικά του δικού μας Εκπροσώπου, κ. Αντώνη Χατζηρούσου. Ήταν πραγματική τιμή για μένα να εκπροσωπήσω την κοινότητα μας για πρώτη φορά στο ιστορικό αυτό συναπάντημα των κοινοτήτων της Κύπρου, όπου συμμετείχε και η διάσημη τραγουδίστρια του Λιβάνου Μαντάνη, καθώς και η διάσημη τραγουδίστρια από την Αρμενία Νουνέ. Όλα αυτά συνέβηκαν 19-25 Οκτωβρίου του 2000. Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρω επίσης τη συμμετοχή της κοινότητας μας στους ιστορικούς εορτασμούς της Κύπρου για την ένταξη μας στην Ε.Ο.Κ. στις 30/4/2004, όπου εκπροσώπησα την κοινότητα στο παραδοσιακό μας τραγούδι.

Εμπειρίες από το Παγκόσμιο Φεστιβάλ στην Πράγα

Για να σας περιγράψω τις εντυπώσεις και τις εμπειρίες μου σ' αυτό το παγκόσμιο γεγονός, σίγουρα θα χρειαστώ πολλές ώρες. Κατ' αρχήν πρέπει να πω ότι ήταν η πρώτη φορά μετά από τριάντα μου είχα χρονία που ασχολούμαι με τη μουσική, που είχα τρακ αλλά δικαιολογούσα τον εαυτό μου, γιατί θα είχα μπροστά μου όλες τις μειονότητες του κόσμου και αυτό με εμπύχωνε αφάνταστα. Τεράστιο μπορώ να πω ήταν το ενδιαφέρον του κόσμου για το παραδοσιακό μας τραγούδι και γενικότερα για τους Μαρωνίτες της Κύπρου, γεγονός που εντυπωσίασε επίσης τον καταξιωμένο εθνομουσικολόγο Δρ. Πανίκο Γιωρ-

γούδη. Αξίζει να πω ότι η παρουσίαση των άλλων χωρών ήταν είκοσιεπτά λεπτά, ενώ εμάς μας έδωσαν ολόκληρο το βράδυ. Το ευχάριστο για μένα ήταν ότι μετά το τέλος της παρουσίσεως, μου ζήτησε ο κόσμος να ξαναπαίξω τα τραγούδια για να τα χορέψουν, κάτι που με συγκίνησε αφάνταστα, όπως και έγινε. Δεν φαντάζεστε τι γινόταν στην πίστα εκείνο το βράδυ με πρωταγωνιστές, Τούρκους, Αμερικάνους, Ισραηλίτες, Ιάπωνες, Αυστραλέζους, Τσεχούς, Ταϊγκάνους. Στο τέλος της διασκεδάσης άνοιξα βιβλίο όπου έγραψαν τα καλύτερα σχόλια όλες σχεδόν οι χώρες του κόσμου. Οι περισσότεροι μου έγραψαν την εξής φράση που πραγματικά με τιμά και με κολακεύει. 'Μέχρι χθες ξέραμε τους Μαρωνίτες του Λιβάνου και τον Φερουζ, Σήμερα ξέρουμε τους Μαρωνίτες της Κύπρου και τον Τώνη Σολωμού'. Σημαντικά για μένα ήταν επίσης τα λόγια του Πρέσβη της Κύπρου στη Τσεχία, ο οποίος, σε δείχν, μας ανέφερε μεταξύ άλλων ότι «τέτοιου είδους παγκόσμια φεστιβάλ με συνέδρους και εθνομουσικολόγους ανεβάζουν το επίπεδο της Κύπρου και των παραδόσεων μας γενικότερα».

«Η μουσική είναι η μοναδική κοινή γλώσσα του πλανήτη»

Η μουσική είναι αυτή που ενώνει τον κόσμο, η μοναδική κοινή γλώσσα του πλανήτη μας. Μέσω της μουσικής μεταφέρεται στον κόσμο πολλά μηνύματα που με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, μπορούσε να μην συμβεί αυτό. Για παράδειγμα όταν ο Πανίκος Γιωργουδής παρουσίασε τη δισκογραφική μου δουλειά για τα κατεχόμενα χωριά μας, ο κόσμος διερωτήθηκε γιατί είναι κατεχόμενα και από ποιόν. Και έτσι βρήκε την ευκαιρία και τους εξήγησε τα πάντα. Κάποιο μέλος της UNESCO μου είπε χαρακτηριστικά: 'Παρά να γνωρίζεις μια ξένη χώρα ένας πρόεδρος, καλύτερα να την γνωρίζεις ένας εθνομουσικολόγος'. Είναι πραγματικά άπιστευτο για μένα να ακούγονται 'Τα Μαρωνίτικα' μέχρι την άλλη όκρη του κόσμου. Αλλά αυτό πιστέψτε με επιτεύχθηκε μετά από μακροχρόνια σκληρή δουλειά, πολλούς κόπους, αρκετές στερήσεις από την οικογένεια μου. Όμως για όλα αυτά νοιώθω πολύ περήφανος και ευτυχισμένος, γιατί πιστεύω ότι έβγαλα ασπρόπνοση την κοινότητά μου, την καταγωγή μου και τους γονείς μου.

«Οι Μαρωνίτες δεν πρέπει να χάσουν την ελπίδα»

Το μήνυμά που θέλω να δώσω στη ποσειμένη και μαρτυρική κοινότητα μας που υποφέρει από τον 5ον αιώνα μέχρι σήμερα, είναι να έχει πάντοτε ελπίδες και να είναι αισιόδοξη για το αύριο. Πρέπει να ξέρουν ότι κάποιοι εργάζονται ανδιεπαισώς και σκληρά σε αυτή την κοινότητα και με την σκληρή δουλειά τους, θα έρθει η άσπρη μέρα όπως λέει και το τραγούδι. Όσο για τους νέους μας, μια συμβουλή θα τους δώσω μέσα από τις προσωπικές μου εμπειρίες για να πετύχουν το καλύτερο στη ζωή τους: 'Ποτέ να μην ξεχνούν την καταγωγή τους, τις ρίζες τους, τους γονείς τους και τις παραδόσεις τους, γιατί η επιτυχία τους μπορεί να είναι πρόσκαιρη και ανούσια.' Για τους δε μικρούς μας, το προσωρινό καταφύγιό τους να είναι το δημοτικό σχολείο του Αγίου Μάρωνα, όπου εκεί θα βρουν εκείνα που δεν βρισκόταν σε άλλα δημοτικά σχολεία (τα πήθ, τα έθιμα, τα παραδοσιακά τραγούδια τους, την γλώσσα του Κορμακίτη και σίγουρα τους δικούς τους ανθρώπους).

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά το Κοινοτικό Βήμα για την φιλοξενία του καθώς επίσης και τις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας, τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, και τον έντιμο Εκπρόσωπο των Μαρωνιτών στη Βουλή των Αντιπροσώπων, κ. Αντώνη Χ' Ρούσο, για την πολύτιμη βοήθεια. Ασπάζομαι επίσης την Αγία Μαρίνα και την Αγνάστα Παναγία μας που είναι πάντοτε στο πλευρό μου.

